

D3 *Na ptačích křídlech*

VÝUKOVÝ A METODICKÝ MATERIÁL K PRŮŘEZOVÝM TÉMATŮM
MULTIKULTURNÍ A ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Autoři: Mgr. Kristina Zůbková, Mgr. Magda Ženíšková,
Mgr. Josef Makoč, Mgr. Bára Paulerová
Jazykové korektury: Ing. Jaroslava Lutovská
Odborný garant: Mgr. Klára Smolíková
Ilustrace: Honza Smolík

Grafická úprava: Dita Baboučková
Vydala Ochrana fauny ČR, P.O.BOX 44, 259 01, Votice
www.evvoluce.cz * www.ochranafauny.cz

1. vydání 2011
Tisk: Tria v.o.s.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

NA PTAČÍCH KŘÍDLECH

ČASOVÁ DOTACE: 10 vyučovacích hodin (10 x 45 minut)

CÍLOVÁ SKUPINA: 6.–7. ročník ZŠ

POČET ŽÁKŮ: 20–32 (jedna třída)

CÍL: Žáci se seznámí s problémy vedoucími ke stěhování, seznámí se se stěhovavými ptáky, zejména s čápem bílým. Žáci znají důvody a příčiny migrace lidí. Žáci si procvičují umění komunikace a spolupráce a naučí se nepodléhat předsudkům ve vztahu k jiným etnikům a zbaví se genderových stereotypů.

ANOTACE: Řada živočichů je nucena se v nepříznivém období přesunout do jiné země nebo na jiný kontinent. Společně s tažnými ptáky se vydáme přes jižní Evropu do Afriky, přiblížíme si úskalí jejich cestování a podíváme se na místa, kde jsou místní obyvatelé nuceni opouštět své domovy. Zjistíme, že do Evropy bude proudit stále více environmentálních uprchlíků, a zamyslíme se nad tím, zda nás přistěhovalci jiných národností opravdu ohrožují. Uvědomíme si, že určité území není výlučným prostorem pro jeden druh či etnikum.

1. průřezové téma: Tematické okruhy:	Environmentální výchova <ul style="list-style-type: none"> • Základní podmínky života • Vztah člověka k prostředí • Lidské aktivity a problémy životního prostředí
2. průřezové téma: Tematické okruhy:	Multikulturní výchova <ul style="list-style-type: none"> • Multikulturalita • Kulturní diference • Lidské vztahy
Vzdělávací oblasti:	Člověk a příroda, Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a společnost
Přínos k rozvoji osobnosti žáka v oblasti postojů a hodnot:	<ul style="list-style-type: none"> • pomáhá uvědomovat si neslučitelnost rasové (náboženské či jiné) intolerance s principy života v demokratické společnosti • pomáhá žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám, reflektovat zázemí příslušníků ostatních sociokulturních skupin a uznávat je • vede k pochopení významu a nezbytnosti udržitelného rozvoje jako pozitivní perspektivy dalšího vývoje lidské společnosti • vede k vnímavému a citlivému přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví • vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů • vede k pochopení významu a nezbytnosti udržitelného rozvoje jako pozitivní perspektivy dalšího vývoje lidské společnosti
Přínos k rozvoji osobnosti žáka v oblasti vědomostí, dovedností a schopností:	<ul style="list-style-type: none"> • učí přijmout všechny jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazená jiné • rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin • učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých, chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory i schopnosti druhých • vede k uvědomování si podmínek života a možností jeho ohrožení • umožňuje pochopení souvislostí mezi lokálními a globálními problémy a vlastní odpovědností ve vztazích k prostředí
Obsah balíčku:	Metodika pro učitele Zálohové CD Pracovní listy: PL1_Balíme, PL2_Letíme, PL3_Mladý ornitolog, PL4_Proč se stěhuji, PL5_Rok čápa

	Záznamový list Kolečko Elektropanel Zalaminované materiály ZM1_ Náboženství, ZM2_Mladý ornitolog, ZM3_Letíme, ZM4_ Sloupy I, ZM5_Sloupy II, ZM6_Ach ty počty! Karty: Abeceda, Saša, Stanoviště
Pomůcky mimo obsah balíčku:	Dataprojektor, interaktivní tabule s audio výstupem, psací potřeby, pastelky, nůžky, PC sestava
Metody práce:	<ul style="list-style-type: none"> • Hry a soutěže • Skupinové práce • Hra, rolová hra, pohybová hra • Práce s pracovními listy • Pozorování • Práce s interaktivní tabulí • Samostatné práce • Řízená diskuze • Práce ve dvojicích • Práce s elektrohrou
Poznámky:	Věnujte pozornost webovému rozšíření na adrese www.evolvuce.cz

V pohybu

NÁZEV MATERIÁLU:	MT1_V pohybu
AUTOR:	Bára Paulerová, Magda Ženíšková, Kristina Zůbková
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	pohybová aktivita, práce ve skupině
CÍLE:	Žáci se seznámí s problémy vedoucími ke stěhování.
ČASOVÁ DOTACE:	2 vyučovací hodiny (2 x 45 minut)
POMŮCKY:	PL1_Balíme Mimo obsah balíčku: židle, psací potřeby, poznámkový blok, CD přehrávač, CD s hudbou
KLÍČOVÉ POJMY:	důvody a příčiny stěhování, migrace

KROK č. 1

Hodinu zahajte aktivitou Do boje. Stejný počet židlí, jako je žáků, poskládejte do kruhu a poté jednu židli odeberte. Pusťte hudbu, nejlépe nějakou rychlou, jako je například Ptačí tanec, a žáci po dobu, kdy hudba zní, chodí plynule kolem židlí. V momentě, kdy hudbu zastavíte, žáci si mají posadit na židle, každý na jednu. Protože je žáků o jednoho více než počet židlí, žák, na kterého židle nezbyla, vypadává ze hry.

Můžete hrát tolik kol, až kolem jedné židle budou chodit dva žáci, a z nich vzejde vítěz. Tato varianta je sice dramatičtější, ale je příliš dlouhá a žáci vyřazení ze hry se nudí. Proto radíme zvolit variantu, kdy neměníte počet židlí, nebo třeba jenom odsunete dvě nebo tři židle, které na další kolo vrátíte, a mohou hrát opět všichni žáci.

Odehrajte například dvě nebo tři kola. Doteď žáci bojovali o židle, i o židle se někdy svádí boj, ale nejen o ně. O co vše se dá vést boj? Nechte žáky vymyslet nějaký důvod k boji, a pak pokračujte ve hře, ovšem místo o židle žáci bojují o něco jiného. Žáci budou vymýšlet pravděpodobně konkrétní situace, jako například, že se perou o poslední rohlík, o nějakou slečnu a podobně. Tyto odpovědi se snažte zevšeobecnit například na následující důvody, které postupně zapisujte na tabuli:

- Boj o potravu
- Boj o přežití
- Boj o vhodné místo k usídlení se
- Boj o domov
- Boj o samičku
- Boj o samečka
- Boj o moc
- Boj o postavení ve skupině
- Boj o přístup k vodě
- Boj za svobodu

Zahrajte se žáky ještě několik kol dle vašeho uvážení. Vyřazeným žákům můžete pokládat jednoduché otázky nebo úkoly, čímž se zvýší bojovnost mezi žáky. Na poslední kolo může zůstat uprostřed pouze jedna židle a nechte o ni bojovat všechny žáky. Pak se žáků zeptejte, jak se jim bojovalo, pokud chyběla jedna židle a naopak pokud byla k dispozici pouze jedna židle. Postřehli někde, buď u sebe, nebo v chování spolužáků nějaký rozdíl?

KROK č. 2

Rozdělte třídu do tolika skupin, kolik máte na tabuli důvodů k boji. Každá skupina potřebuje psací potřeby a záznamový list, na který si žáci nahoru napíší, o kterém boji budou psát, například Boj o přežití. Vy přidělte každé skupině jeden důvod k boji a nechte žáky napsat, co nejvíce informací, jaké je napadnou k danému tématu. Pokud žáci tápou, můžete jim pomoci krátkými otázkami: Kde, kdo, jak, proč, s kým, výsledek a podobně.

Dejte žákům čas na práci, stačí dvě tři minuty, a poté určete směr, ve kterém si žáci listy předají. Nyní opět dejte každé skupině čas na doplnění informací do záznamového archu. Nechte takto všechny skupiny přečíst si všechny záznamové listy.

Proběhne-li kolečko se záznamovými listy, rozved'te se žáky na téma boje diskuzi. Můžete pokládat tyto nebo podobné otázky.

- Už jste někdy s někým museli o něco bojovat?
- Byl to boj fyzický nebo spíše duševní?
- Může člověk bojovat i sám se sebou?
- Jaký je rozdíl v boji mezi zvířaty a mezi lidmi?
- Jaké řešení zbývá poraženému?

Poslední otázka směřuje žáka k tomu, že poražený jedinec často odchází jinam. Hledá náhradní řešení, stěhuje se.

KROK č. 3

Rozdejte žákům PL1_Balíme a nechte žáky vyplnit úkol č. 1.

SPRÁVNÉ ŘEŠENÍ: MIGRACE

Odpovědi:

- zvukový doprovod blesku – hrom
- předmět obdivu – idol
- směs mlhy a kouřových zplodin – smog
- živočich žijící ve vodě – ryba
- zem – půda
- sladidlo – cukr
- obdělávaný pozemek – pole

Vysvětlete si se žáky pojem migrace a slova imigrant (přistěhovalec) a emigrant (vystěhovalec). Výraz emigrant se používá i pro vyhoštěnce, nedobrovolně vystěhovaného člověka. Aby se předešlo nedorozumění, v současné době se pro dobrovolné vystěhování používá slovo migrant.

Nyní nechte žáky vypracovat úkol č. 2 z pracovního listu. V rámečku jsou anagramy, které nabízí žákům případnou nápovědu. Nápověda ovšem není vyčerpávající, žáci mohou přijít na mnoho dalších důvodů ke stěhování.

Dobrovolně se lidé stěhují, pokud je k tomu nenutí žádná život ohrožující okolnost. Nucené vystěhování znamená, že pokud lidé v místě bydliště setrvají, mohou být ohroženi na životě. Ohrožení na životě může mít mnoho podob, jedná se o nedostatek jídla, vody, prostoru nebo i pronásledování kvůli víře nebo politickým názorům.

SPRÁVNÉ ŘEŠENÍ:

práce, neúroda, víra, vzdělání, sňatek, válka, chudoba, sexuální orientace, politické smýšlení

Na závěr hodiny proved'te se žáky krátkou reflexi.

Jak dlouhý je čapí (k)rok

NÁZEV MATERIÁLU:	MT2_Jak dlouhý je čapí (k)rok
AUTOR:	Bára Paulerová, Kristina Zůbková
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	práce s pracovním listem
CÍLE:	Žáci se seznámí se stěhovavými ptáky, zejména s čápem bílým.
ČASOVÁ DOTACE:	2 vyučovací hodiny (2 x 45 minut)
POMŮCKY:	PL5_Rok čápa, PR_Jak dlouhý je čapí (k)rok Mimo obsah balíčku: interaktivní tabule, PC sestava s připojením na internet
KLÍČOVÉ POJMY:	čáp, život čápa, stěhovaví ptáci

POPIS ČINNOSTI:

Žáci se prostřednictvím prezentace a práce s pracovním listem blíže seznámí se životem čápa bílého hnízdícího v České republice.

KROK č. 1

Promítněte snímek č. 2 z prezentace PR_Jak dlouhý je čapí (k)rok. Přečtěte text na snímku a nechte žáky vysvětlit následující pojmy:

- Co znamená poznámka v závorce, a proč je tam uvedeno: lat. *Ciconia ciconia*
V biologii mají všechny organismy svůj latinský název. Ten se uvádí proto, že je mezinárodně platný pro všechny státy a v překladu by pak nemělo dojít k záměně za jiný druh. Někdy se ještě udává za latinským jménem v závorce zkratka jména toho, kdo daný druh objevil a poprvé vědecky popsal. Takovouto nejběžnější zkratkou je „(L.)“ – podle Carla von Linného. Někdy se totiž může stát, že stejný druh má dvě různá latinská jména, protože jej popsali nezávisle na sobě dva různí vědci, což může vést ke zmatkům v názvosloví. Jako platný název se počítá ten, který vzniknul a byl popsán jako první (pokud to je možné doložit).
- Vysvětlíte pojem „brodivý“, co to znamená, a jaká jsou poznávací znamení brodivých ptáků?
Nechte žáky chvíli popřemýšlet nad významem slova. „Brodivý“ znamená, že se ptáci opravdu brodí například v mokřadech nebo poblíž vodních ploch. Poznávacím znamením brodivých ptáků jsou dlouhé nohy, dlouhý krk a dlouhý zobák. Na něj potravu nenabodávají, jak se někdy mylně lidé domnívají, ale zobákem potravu chytají. Mezi brodivé ptáky patří ještě volavky, ibisi, kolpíci, kvakoši a bukači.
- Co to je letka?
Letky jsou konce křídel, u čápa bílého jsou černé. Vytváří největší plochu pro máchnutí křídla – záběr při letu.
- Co to jsou mokřady?
Pod pojmem mokřad si můžeme představit stále, či jen po určité období roku zatopené území nebo území s půdou, která je stále nasycená spodní vodou. Jedná se o území, která tvoří jakýsi přechod mezi suchozemskými a vodními ekosystémy. Tyto ekosystémy mají mnoho podob, které se vždy liší od těch ostatních. Jmenujme například bažiny, tůňe, rašeliniště, slatiniště, lužní louky a lesy.

Po zodpovězení těchto a případně dalších otázek přejděte na snímek č. 3. Text je nedokončen, nechte žáky chvíli pracovat a přesouvat písmena na správná místa a hádat, jak se jmenuje pomoc od lidí.

▶ ŘEŠENÍ: H N Í Z D N Í . P L O Š I N Y

TIP:

Pokud chcete žákům výklad s prezentací zpestřit, můžete zařadit pohybovou aktivitu, ke které budete potřebovat dostatek volného prostoru. Žáci utvoří libovolně velké skupinky, kterým zadáte stejný úkol: všichni členové skupiny se musí nějakým způsobem zapojit a během 30 vteřin mají za úkol vytvořit ze svých těl co nejstabilnější

hnízdni plošinu, která by udržela co největší/nejtěžší čapí hnízdo. Nechte žákům krátký čas na rozmyšlenou a do volného prostoru poté postupně vyzývejte skupinky k vytvoření hnízdni plošiny. Aktivita rozvíjí spolupráci, nezapomínejte však dbát na bezpečnost.

Promítněte postupně snímky č. 4, 5 a 6. Společně projděte uvedené informace.

Na snímku č. 4 se zastavte u výrazu „stěhovaví“ a ujistěte se, že žáci správně chápou jeho význam.

Stěhovavý pták na zimu odlétá do teplejších krajín. Nevadí mu ani tak zima, jako nedostatek potravy, protože hmyz (v případě čápa hraboši, žáby a další drobní obratlovci) se před zimou schovají a zalezou do všech možných skulin. Ptáci se tak nemají čím živit a hrozilo by jim vyhladovění. Z teplých krajín se zas vracejí zpět k nám do mírného pásma, neboť vyvést mláďata zde je mnohem jednodušší než v oblastech s velmi teplým podnebím.

TIP:

Pokud chcete žákům oživit výklad s prezentací, můžete zařadit také následující drobnou aktivitu, ke které potřebujete malý prostor vedle lavice pro každého žáka. Žák se postaví na jednu nohu a snaží se ústy sebrat ze země víčko od PET lahve nebo jiný drobný předmět. Země se přitom smí dotýkat pouze chodidlem jedné nohy.

KROK č. 2

Na snímku č. 7 je pod heslem www.springalive.net odkaz na stejnojmenné webové stránky věnované projektu Jaro ožívá. Do projektu se zapojují i české děti. Doporučujeme stránky projít před vyučováním, neboť na nich jsou zajímavé informace, které se hodí do vyučování o tažných ptácích.

Projděte stránky se žáky a poté rozdejte žákům pracovní list PL5_Rok čápa

Rozdejte žákům pracovní list PL5_Rok čápa a nechte žáky vypracovat úkol.

SPRÁVNÉ ŘEŠENÍ:

Přílet, stavba hnízda	duben
Pobyť v teplých krajích	leden
Péče o mláďata	červen
Příprava k odletu, mláďata odrostla	srpen
Přelet nad Tureckem a Saudskou Arábií	září
Hledání potravy	červenec
Zpáteční cesta do České republiky	únor až březen
Páření, snášení vajec	květen
Přílet do jižní Afriky	prosinec
Přelet nad Afrikou	říjen až listopad

KROK č. 3

Nyní, když už žáci vědí, jak je dlouhý čapí rok, naved'te diskuzi na otázku, jak dlouhý je čapí krok. Nechte žáky nejprve tipovat, jak si myslí, že je čapí krok dlouhý, a zapisujte tipy na tabuli. Po chvíli tipování ukončete a zeptejte se žáků, jak by délku čapího kroku nejlépe měřili.

ODPOVĚĎ: Čapí krok má délku přibližně 40 cm.

Na závěr hodiny proved'te se žáky krátkou reflexi, možné otázky jsou:

- Jaká informace o čápech vás překvapila?
- Co se vám na migraci ptáků zdá nejtěžší nebo nejsložitější?
- Proč vlastně práci migrují? Co je nutí odletět a na zimu do teplých krajín a po zimě se vrátit?

Zdroje:

<http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=447>

Uhlenbroeková, Charlotte: *Život zvířat*, Knižní klub 2010

www.springalive.net

Na cestách

NÁZEV MATERIÁLU:	MT3_Na cestách
AUTOR:	Mgr. Magda Ženíšková
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	práce s interaktivní tabulí, výklad s prezentací
CÍLE:	Žák zná důvody a příčiny migrace lidí.
ČASOVÁ DOTACE:	2–3 vyučovací hodiny (3 x 45 minut)
POMŮCKY:	PL4_Proč se stěhuji, PR_Na cestách Mimo obsah balíčku: PC sestava, interaktivní tabule
KLÍČOVÉ POJMY:	důvody a příčiny stěhování, migrace, uprchlík
POZNÁMKA:	Aktivita je vhodným pokračováním MT1_V pohybu a PL1_Balíme. Pokud jste tuto část se žáky prošli, můžete vynechat krok č. 1 a pokračovat krokem č. 2.

POPIS ČINNOSTI:

Během práce s prezentací se žáci seznámí s pojmy migrace, environmentální migrace, uprchlík, náboženský uprchlík. Tyto pojmy si třída přiblíží na konkrétních příkladech.

KROK č. 1

Promítněte snímek č. 2 a se žáky diskutujte na téma migrace.

Motivujte je otázkami:

- Proč se lidé stěhují?
- Jaké znáte obecné důvody pro stěhování?
- Jaké je cizí slovo pro stěhování?

ODPOVĚĎ:

Žáci budou jmenovat různé důvody pro stěhování. Těch může být celá řada. Stěhování lidí může být **dobrovolnou volbou** – např. ekonomická migrace – lidé se stěhují za vidinou vyšších výdělků a zlepšením životní úrovně nebo kvůli získání vzdělávání.

Nedobrovolná migrace může být vyvolána příčinami, které člověk nemůže ovlivnit. Příčiny mohou být např. bezpečnostní (válka, přírodní katastrofy atd.), náboženské, etnické nebo politické.

KROK č. 2

Promítněte snímek č. 3 a se žáky diskutujte o tom, jaké mohou být důvody dobrovolné migrace, a vyzvěte je, aby zkusili vymyslet národnosti, které můžeme nazývat ekonomickými migranty.

Ekonomický migrant je osoba, která víceméně dobrovolně odchází do jiného státu v očekávání zlepšení své ekonomické situace.

ODPOVĚĎ:

Při kliknutí na prázdné místo vedle textu se vám objeví příklad tří zemí, ze kterých odcházejí lidé, které můžeme považovat za ekonomické migranty. Např. Ukrajina, Vietnam, Slovensko, Mexiko, Polsko.

KROK č. 3

Promítněte snímek č. 4, který nám ukazuje, že stěhování může být i nedobrovolně motivované. Se žáky obecně diskutujte na téma nedobrovolného stěhování a jeho důvodů – bezpečnostní (válka, přírodní katastrofy atd.), náboženské, etnické nebo politické.

KROK č. 4

Po spuštění snímku č. 5 žákům položte otázku, koho si představí pod pojmem uprchlík. Text prezentace jim představí obecně vžitý pojem, který se pro termín uprchlík používá. Po diskuzi o výrazu *uprchlík* žákům promítněte oficiální právní definici tohoto pojmu. Pro zjištění právní definice pojmu uprchlík klikněte na prázdné místo pod text.

Právní definice pojmu uprchlík: „Osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti.“

KROK č. 5

Na snímku č. 6 text představí jednu z forem uprchlictví – náboženské uprchlictví. Zahajte diskuzi na téma, koho si představíte, když se řekne náboženský uprchlík. Společně si přečtete text a přejděte na snímek č. 7.

VÍTE, ŽE ...

Jedním z nejznámějších českých náboženských uprchlíků byl Jan Amos Komenský (1592–1670) – moravský teolog, kazatel, pedagog, spisovatel a biskup Jednoty bratrské. Ve 20. letech 17. století byl kvůli politické a náboženské situaci nucen opustit české země a nejprve přesídlil do polského Lešna. Své cesty po evropských zemích zakončil v holandském Amsterdamu.

Náboženský uprchlík může být jakákoli osoba hlásící se k takové víře, která není v jeho zemi tolerovaná a nutí ho zemi opustit. Např. muslimové, katolíci, protestanti, židé.

KROK č. 6

Promítněte snímek č. 7 a položte dětem otázku, jaké znají příklady náboženských uprchlíků? Kliknutím na odkaz ZDE naleznete příklad náboženských uprchlíků – židé.

ODPOVĚĎ:

Příkladem náboženských uprchlíků jsou např. židé. Pronásledování a nepřátelství vůči židům můžeme najít už v dávné historii. Největší pohyby židovských uprchlíků jsou zaznamenány v letech 70 a 130 n. l., kdy Římané vyhnali židy z Palestiny. V roce 1492 docházelo k pronásledování a nakonec také k vytažení židů ze strany katolické církve ve středověkém Španělsku. V novodobé historii můžeme najít příklad masového vyhánění a vyražďování židů během holocaustu za 2. světové války nacisty. Příkladem může být také pronásledování židů v arabských zemích, které vede k židovskému exodu.

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE:

V roce 1947 přijala nově vytvořená Organizace spojených národů plán na rozdělení Palestiny, podle něhož se území mělo rozdělit na arabský a židovský stát a Jeruzalém měl zůstat pod mezinárodní správou OSN. Plán byl židy akceptován, přestože většina území, které jim bylo přiděleno, byla poušť. Arabské společnosti plán odmítly. Přesto byla 14. května 1948 vyhlášena nezávislost Izraelského státu. Izrael byl 11. května 1949 přijat do OSN. Během sporů o území Izraele mezi Araby a Židy opustilo zemi na 711 tisíc Arabů, tj. zhruba 80 % dřívější arabské populace, a osud těchto uprchlíků dodnes zatěžuje arabsko-izraelské vztahy. Izrael je se svou populací 7 730 400 obyvatel, z níž většinu (76 %) tvoří Židé, jediným židovským státem na světě. Je rovněž domovem izraelských Arabů, křesťanů, Drúzů a Samaritánů, stejně jako jiných menšin.

Následně položíme dětem otázku, jak se jmenuje místo, resp. oddělená část města, kde odloučeně (dobrovolně nebo nuceně) od ostatní společnosti žijí lidé stejného náboženského nebo etnického původu. Odpověď získáte kliknutím na volné místo vedle otázky – Ghetto.

Ve třídě můžete ještě položit další doplňující otázku: Jaké cizí slovo se obvykle používá pro výraz nepřátelství, nesnášenlivost nebo předpojatost vůči stoupencům židovského náboženství i židům všeobecně? Odpověď je ANTISEMITISMUS.

KROK č. 7

Každému žákovi rozdejte pracovní list PL4_Proč se stěhuji. Úkolem žáků je přiřadit ve správném pořadí národnost, příčinu stěhování a obavy, které ke stěhování vedly. Budou-li žáci pracovat správně, dostanou cizí název pro stěhování lidí, které z domovů vyhnal špatný stav životního prostředí.

▶ SPRÁVNÉ ŘEŠENÍ: ENVIRONMENTÁLNÍ MIGRACE.

- 1) Ukrajinec – havárie jaderné elektrárny Černobyl – radioaktivní zamoření půdy a vody, rakovina
- 2) Žid – pronásledování během 2. světové války – omezování osobní svobody, zavírání do koncentračních táborů
- 3) Číňan – stavba přehrady Tři soutěsky – zaplavování měst a vesnic na území přehrady
- 4) Obyvatelé souostroví Kiribati v Tichomoří – zvyšování hladiny oceánu v důsledku globálního oteplování – zaplavování ostrovů

Po vyplnění pracovního listu PL4_Proč se stěhuji, promítněte snímek č. 8.

Zeptejte se žáků, co si myslí, že je environmentální migrace, a čím může být způsobena.

▶ ODPOVĚĎ:

Environmentální migrace je proces, kdy je osoba (migrant) dočasně nebo trvale nucena opustit své původní bydliště v důsledku významného zhoršení stavu životního prostředí. Tyto změny v prostředí způsobují, že zde lidé nemají bezpečné živobytí nebo vážně ohrožují jejich existenci.

Tato migrace může být způsobena např. přírodními katastrofami, jako jsou zemětřesení, výbuchy sopek, záplavy, hurikány apod. Další příčinou mohou být nehody a havárie (jaderné, průmyslové), přírodní změny, které jsou ovlivněny člověkem (např. degradace půdy), rozvojové projekty (např. výstavba přehrad, výstavba dopravní infrastruktury, těžba přírodních zdrojů) a konflikty, které vedou ke zhoršování stavu životního prostředí (např. konflikty o pastviny a vodní zdroje).

KROK č. 8

Na snímku č. 9 mají žáci za úkol přiřadit do volné bubliny k obrázku příslušný popis. Správné řešení najdete na snímku č. 10.

Žáci mají před sebou na obrázku různé příklady problémů vztahujících se k environmentální migraci.

Po kliknutí na obrázek na snímku č. 10, přejdete na snímek, který uvádí příklad s podrobnějšími informacemi o zobrazeném problému. Zpět na snímek č. 10 se dostanete kliknutím na ikonu zpět.

KROK č. 9

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE KE SNÍMKU Č. 11

Černobylská havárie uvolnila tolik radioaktivního znečištění jako 400 bomb z Hirošimy. Takzvaný „Rudý les“ z borovic zničený silným radioaktivním spadem začíná hned za komplexem reaktoru. Název lesa pochází ze dnů po havárii, kdy stromy vypadaly jako temně rudé tím, jak hynuly na následky ozáření. Území Rudého lesa zůstalo jednou z nejvíce kontaminovaných oblastí na světě.

Nyní je původně zcela evakuovaná oblast kolem elektrárny rozdělena na dvě zóny. V té první žije asi 600 starších lidí, kteří se do oblasti dobrovolně vrátili a dostávají peněžní příspěvek od státu, který zajišťuje také dovoz jídla a vody z nezemřelých oblastí. Do druhé, tzv. mrtvé zóny mají přístup jen vědci a exkurze.

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE KE SNÍMKU Č. 12

Přehradě hrozí, že bude ucpána tisíci tunami odpadků, které do ní přinesly přívaly vody. Nepořádek pokrývá přes 50 000 m² hladiny vodního díla. Na některých místech nádrže je vrstva odpadků dokonce tak silná, že po ní mohou lidé bez obav chodit. Jeřáby v oblasti nádrže vyzdvihují denně 3 000 tun odpadků.

- Délka hráze v koruně: 1 725 m
- Šířka hráze: 126 m
- Délka: 650 km
- Výška hráze: 185 m
- Rozloha: 1084 km²

Na snímku č. 13 žáci mohou prodiskutovat téma klimatických změn. Zeptejte se žáků, zda ví, co je globální oteplování.

▶ ODPOVĚĎ:

Globální oteplování je vědecká teorie, podle níž dochází od poloviny 20. století ke zvýšení průměrné teploty nízkých vrstev zemské atmosféry.

Společně se žáky přečtěte text. Nechte žáky vymyslet nějaké příklady globálního oteplování. Kliknutím na text – příklady globálního oteplování – se dostanete na snímek č. 17 s příklady. Zpět na snímek č. 13 se dostanete kliknutím na ikonu zpět.

Se žáky diskutujte o důvodech globálního oteplování. Jeho příklady uvádí text ve spodní části snímku č. 13. Kliknutím na pravý obrázek – Tání ledovce – se dostanete na snímek č. 16, kde je uveden problém tání ledovců. Zpět na snímek č. 13 se dostanete kliknutím na ikonu zpět.

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE KE SNÍMKU Č. 13

Experti rovněž varovali, že stoupající oceány znečistí zdroje pitné vody, na nichž jsou závislé miliony lidí. Klimatické změny mohou v této době vyhnat z domovů až 50 milionů osob. Světová zdravotnická organizace (World Health Organization, WHO) odhaduje, že změny podnebí už nyní každoročně zaviní okolo 5 milionů případů vážných onemocnění a více než 150 tisíc úmrtí. Na globální oteplování nejvíce doplácí chudé a málo rozvinuté země.

Průměrná hladina moře by v tomto století měla podle různých vědeckých modelů stoupnout o 9 až 100 centimetrů. Rychlé rozpuštění pevninského příkrovu v Grónsku by hladinu mohlo zvednout o 6 až 7 metrů. Po rozpadu Západoantarktického ledového štítu by oceán stoupl o dalších 5 metrů. Oblasti s malou nadmořskou výškou, tedy většinou ostrovy, ale i pobřežní části kontinentů (například Bangladéš), by pohltilo moře.

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE KE SNÍMKU Č. 14

Celosvětově se ročně vytěží asi 6km³ látek označovaných jako nerostné suroviny. Mechanická těžba značně porušuje vzhled krajiny. Chemické způsoby těžby ohrožují povrchové i podzemní vody.

Nerostné bohatství Tibetu je velké a rozsáhlé jak v kvalitě, tak v kvantitě. Tibeťané si tuto skutečnost uvědomovali, ale nikdy se těžbě surovin nevěnovali. Ve dvacátých letech 19. století byly např. objeveny zásoby ropy v centrálním Tibetu, ale vláda nedala povolení k její těžbě. Pro Číňany tato zpráva byla jedním z důvodů invaze a těžbu začali.

Těžba přináší nepřímou devastaci životního prostředí tím, že se musí v tak málo zalidněných krajinách Tibetu vybudovat potřebná infrastruktura a energetické zdroje.

Těžba nerostných surovin má rozsáhlé negativní ekologické i sociální dopady. Následkem těžebního průmyslu dochází k destabilizaci horských úbočí a svahů, k degradaci (znehodnocení) pastvin, které jsou životně důležité pro původní obyvatelstvo nomádů, a odlesňování. Kromě toho se nezužitkovatelný materiál většinou odvádí řekou, a tím se zvyšuje obsah usazenin ve vodě a mění se i její chemické vlastnosti. Nebezpečné odpady, které mohou ovlivňovat lidské zdraví, většinou také končí v řekách. Například k výrobě zlata se využívá kyanidů a toxický odpad způsobuje u lidí ztrátu zraku, choroby kůže, dýchací problémy, poruchy nervového systému a vývoje kostí. Těžba nerostných surovin s sebou přináší také stěhování Číňanů do tibetských oblastí. Kromě toho jsou při těžbě velmi často ničena posvátná místa Tibeťanů bez jakýchkoli ohledů na jejich náboženské cítění.

Na snímku č. 15 najdou žáci další příčinu stěhování lidí – neúrodu. Ta může být způsobena degradací (znehodnocením) půdy.

Zeptejte se žáků, co si myslí, že je degradace půdy.

▶ ODPOVĚĎ:

Degradace půdy neboli znehodnocování je proces, při kterém dochází ke snížení využitelnosti a úrodnosti půdy, a tím se i snižují její ekologické funkce.

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE KE SNÍMKU Č. 15

Příčiny mohou být následující:

- *utužování půd – způsobeno např. přejezdy těžkou technikou*
- *eroze – narušování půdy vodou, větrem, sněhem*
- *nadměrné hnojení*
- *zasolování půd*
- *kontaminace – znečištění chemickými látkami*
- *desertifikace – proces, kdy se území mění na pouštní, polopouštní nebo na oblast chudou na vodu (např. spásáním dobyt看em, kácení zeleně, nadměrný odběr vody pro zavlažování)*

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE KE SNÍMKU Č. 18

Od roku 1900 do roku 2010 proběhlo ve světě nejméně 126 ničivých zemětřesení. Nejničivější zemětřesení bylo v roce 2004 na Sumatře v Indonésii, kdy počet obětí dosáhl 293.106 a síla zemětřesení dosahovala 9,1 stupně Richterovy škály. V roce 2010 zemětřesení o síle 7,1 stupně na Haiti zanechalo na 200.000 obětí.

Hodinu zakončete shrnutím toho, co nového se žáci dozvěděli, a co se naučili.

Žákům můžete pokládat otázky, jako jsou např:

Stěhovali jste se někdy?

Co všechno jste si s sebou zabalili, když jste se stěhovali?

Zažili jste někdy situaci, kdy jste museli utíkat před nebezpečím nebo před přírodní katastrofou?

Jak jste mohli zabránit tomu, abyste nemuseli utíkat popř. se stěhovat?

Jak byste se cítili v cizí zemi, kde nikoho neznáte?

Zdroj:

(<http://uprchlik.ecn.cz/cz/uvod.html>)

(<http://www.unhcr.cz/uprchlicicr/?cid=508#ekonomicti>)

(<http://www.unhcr.cz/uprchlicicr/?cid=508#ekonomicti>)

http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cernobylsk%C3%A1_hav%C3%A1rie

http://cs.wikipedia.org/wiki/T%C5%99i_sout%C4%9Bsky

<http://www.lideazeme.cz/clanek/tri-soutesky-pred-kolapsem>

<http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=291>

<http://gnosis9.net/view.php?cisloclanku=2005120002>

<http://www.tibinfo.cz/clanek.php?id=205>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Izrael>

Kolečko

NÁZEV MATERIÁLU:	MT4_Kolečko
AUTOR:	Bára Paulerová, Magda Ženišková, Kristina Zůbková
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	pohybová aktivita, práce ve skupině
CÍLE:	Žáci se seznámí se stěhovavými ptáky.
ČASOVÁ DOTACE:	2 vyučovací hodiny (2 x 45 minut)
POMŮCKY:	PL2_Letíme, PL3_Mladý ornitolog, záznamový list Kolečko, puzzle, karty Sloupy, karty Abeceda, šablona Tajenka, elektrokarty Mladý ornitolog, Sloupy I, Sloupy II, Ach ty počty, Bleskový let, Puzzle, karty Stanoviště Mimo obsah balíčku: kancelářské lepicí gumy, pastelky, nůžky
KLÍČOVÉ POJMY:	stěhovaví ptáci, migrace, vybrané druhy ptáků

POPIS ČINNOSTI:

Žáci ve skupinách procházejí jednotlivá stanoviště a plní na nich zadané úkoly.

KROK č. 1

Rozdejte žákům pracovní listy PL2_Letíme a nechte žáky vypracovat úkol. Tento pracovní list se žákům bude hodit jako možná nápověda v následující aktivitě na stanovišti Bleskový let. To ale žákům zatím říkat nemusíte.

Mezitím, co žáci pracují, můžete po třídě připravit jednotlivá stanoviště. Ta rozmístěte tak, aby žáci kolem každého stanoviště měli dostatek prostoru na práci. Potom je označte příslušnou kartou „Stanoviště“, kterou je vhodné umístit na viditelné místo, například na zeď pomocí kancelářské lepicí gumy. Ke každému stanovišti dejte příslušné materiály, jak jsou popsány níže.

Pokud žáci neznají odpověď na některý z dílčích kroků, mohou si správnou odpověď najít na elektropanelu, případně na pracovním listě PL2_Letíme, který předem vyplnili. Elektropanel je umístěn ve třídě mezi ostatními stanovišti, pro jeho použití ovšem předem stanovte jasná pravidla. Vhodným příkladem pravidel je:

- z každého družstva může být u panelu pouze jeden žák
- u panelu může pracovat pouze jeden žák
- se žákem u panelu nesmí ostatní žáci komunikovat
- jeden žák může u panelu ověřit pouze jednu informaci
- žák může jít k panelu vícekrát, pouze pokud se vystřídali všichni žáci v jeho skupině

KROK č. 2

Rozdělte žáky do šesti skupin a každé skupině dejte jeden záznamový list Kolečko. Úkolem skupin je obejít všech šest stanovišť a plnit na nich zadané úkoly. Není důležitý čas, za který byly úkoly splněny, ale správné řešení úkolů.

Žáci se na jednotlivých stanovištích střídají ve stejný čas, například po 5 minutách, moment změny stanoviště hlase vy.

Na některých stanovištích mohou být žáci hotoví dříve než na jiném, je proto vhodné, pokud budou mít aktivitu, kterou vyplní „čekací“ čas na další stanoviště. Vhodným řešením jsou doplňkové úlohy. Jejich splnění zapisují žáci na zadní stranu listu Kolečko. Doplňkové úlohy řeší žáci v případě, že mají stanoviště splněné a nemají co dělat.

STANOVIŠTĚ A JEJICH POPIS:

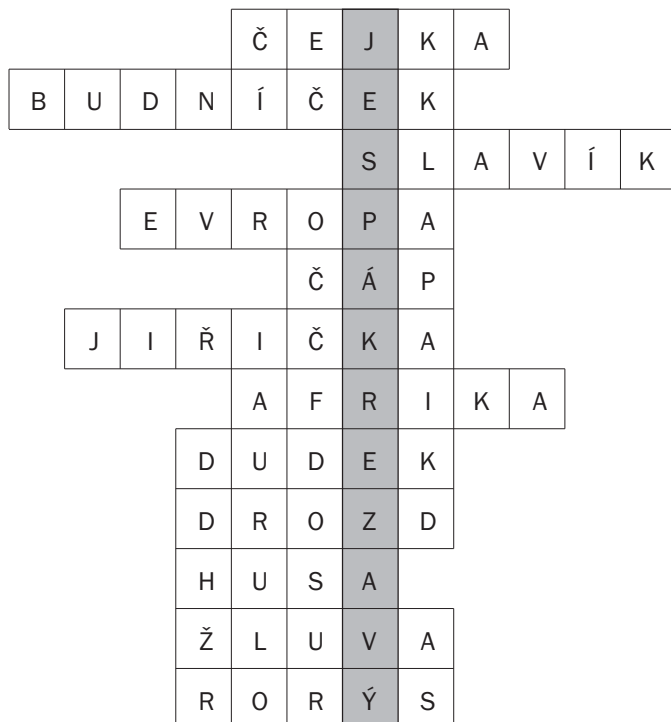
1. Bleskový let

Úkol: Z písmen na kartičkách poskládejte slova, která patří do řádků. Jsou to všechno ptáci, o kterých jste dnes již slyšeli. Budete-li pracovat správně, vyjde vám jméno ptáka, který dokáže za osm dní uletět neuvěřitelných 5600 kilometrů. Jak se pták jmenuje a kolik kilometrů uletí za jednu hodinu, pokud by letěl 24 hodin denně?

Postup: Žáci luští tajenku, do tajenky nevpisují slova, ale pouze je přiřkládají na šablonu z karet Abeceda.

Materiál: šablona Bleskový let, 4 sady karet Abeceda

Řešení: JESPÁK REZAVÝ, letí průměrnou rychlostí 29 km/h

2. Puzzle

Úkol: Poskládejte text, a pak pozorně přečtete tajenku. Že ji nemůžete najít? Jen se pořádně koukejte. Tajenka má 17 písmen a její první část vám prozradí jméno ptáka, který vystoupá do výšky kolem dvou kilometrů, aby následně mohl během spánku klesat. Během letu upadá jedna polovina mozku do mikrosněhku a druhá polovina kontroluje let. Jak se pták jmenuje a jaké maximální rychlosti (druhá část tajenky) dokáže dosáhnout?

Postup: Žáci skládají puzzle, výsledkem je text obsahující tajenku.

Materiál: puzzle

Řešení: Daleké tahy jsou velmi náročné a ptáci při nich spotřebují spoustu energie. Něco pokryjí tukové zásoby, které každým dnem letu ubývají. U malých ptáků ale nemohou stačit a hmyz proto po cestě i loví. Největším nebezpečím je pro ně na cestě špatné počasí a nedostatek výživné potravy. Náhlá studená fronta může ptáky velmi ohrozit i při opětovném návratu k nám. Přilétající rorýsi se raději vrátí o 1000 kilometrů nazpět a počkají i týdny, když při cestě na zimoviště narazí na hodně nepříznivé počasí.

Tajenka: rorýs obecný dvě stě km za h

3. Mladý ornitolog

Úkol: Jak dobře znáš některé z našich stěhovavých ptáků? Vyzkoušej si své znalosti. Do políček k názvům ptáků správně vepisuj písmena. Písmena uvedená u obrázků vepiš do políčka O, ta u informací o potravě do políčka P a písmena u informací o hnízdění do políčka H, a to u každého ptáka. Budeš-li správně pracovat, tajenka ti odhalí jméno jednoho zajímavého ptáka a rok, kdy vyhynul.

Žáci pracují s pracovním listem PL3_Mladý ornitolog.

Materiál: PL3_Mladý ornitolog

Řešení: BLBOUN NEJAPNÝ-1681

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE O BLBOUNU NEJAPNÉM, ZVANÉM TĚŽ PTÁK DODO:

Blboun nejapný své jméno dodo získal z portugalského slova doudo, což znamená idiot. Tento pták žil na ostrově Mauricius v Indickém oceánu. Na ostrově se okolo roku 1650 objevili první Evropané, a to se ptákům stalo osudným. Velcí nemotorní ptáci, kteří byli důvěřiví a lidí se nebáli, se tak dali snadno chytit. Toho lidé využili a začali dronty lovit po stovkách. V roce 1680 se jeho počet dostal pod sto kusů. Poslední dodo byl spatřen roku 1681 a tento rok se předpokládá i jeho vyhynutí. Český výraz blboun nejapný získal kvůli neschopnosti se bránit. Podle přírodovědců neuměl původní dodo ani létat.

4. Ach ty počty!

Úkol: Pokud správně vložíte kartu na prázdné políčko, dozvíte se spoustu nových informací. Z deseti nabídnutých karet jich ovšem budete potřebovat pouze šest.

Postup: Žáci doplňují číslice do textu. Po správném vyplnění vyjde tajenka. Z deseti nabídnutých číslic jich ovšem použijí pouze šest.

Materiál: Karta s textem a karty s čísly:

*Ve dne ptáci na tahu létají obvykle ... až ... metrů nad zemí, ale v noci se vznášejí až do výše ... km. Naše kachny a husy létají často i ve výšce ... km. A husy indické, které při tahu přelétávají nad Himalájemi, dovedou neúnavně mávat křídly ve výšce ... km nad mořem. Pro pohyb při nedostatku kyslíku je uzpůsobená i jejich krev. Ve výšce ... kilometrů potkávají někdy piloti letadel i (**tajenka**)!*

Karty:

2	B	5	U	8	Ě	9	T	15	J
70	O	200	L	300	A	368	X	2000	R

Řešení:

*Ve dne ptáci na tahu létají obvykle **200 až 300** metrů nad zemí, ale v noci se vznášejí až do výše **2** km. Naše kachny a husy létají často i ve výšce **5** km. A husy indické, které při tahu přelétávají nad Himalájemi, dovedou neúnavně mávat křídly ve výšce **9** km nad mořem. Pro pohyb při nedostatku kyslíku je uzpůsobená i jejich krev. Ve výšce **8** kilometrů potkávají někdy piloti letadel i **LABUTĚ!***

5. Sloupy

Úkol: Poskládejte k sobě správně fotografie sloupu a popis sloupu. Pokud v záznamovém listě Kolečko správně pospojujete, pak se vám budou dobře počítat průsečíky. Kolik jich je?

Postup: Žáci přiřazují popisy typů sloupů k fotografiím.

Pomůcky: tužka, guma, pravítko

Řešení: 1G, 2E, 3D, 4H, 5B, 6F, 7C, 8A

Při správném rýsování žáci dostanou 19 průsečíků. Spojnice dvojic 3D, 2E a 5B se protínají v jednom bodě.

6. Koutek poezie

Úkol: Vyberte si jednu z nabízených čtveřic slov a složte krátkou rýmovanou básničku, ve které se všechna čtyři slova uplatní.

Postup: Žáci skládají krátkou báseň obsahující slova:

- SLAVÍK, ZPĚV, AFRIKA, TEPLA
- ČÁP, MOŘE, PŘELET, HNÍZDO
- KOMÍN, ŽÁBA, VÍTR, HLAD

Materiál: psací potřeby

7. Panel pravdy

Pokud si potřebuješ své znalosti ověřit, najdi patřičnou kartu a přilož ji na panel. Pokud je tvá odpověď správná, rozsvítí se světýlko na panelu. Pokud světýlko nesvítí, asi se mýlíš a správnou odpověď musíš hledat dál.

- Mladý ornitolog
- Sloupy I
- Sloupy II
- Ach ty počty
- Bleskový let
- Letíme

Doplňkové úlohy:

- Napište co nejvíce slov příbuzných ke slově LET a PEŘÍ.
- Napište co nejvíce slov rýmujících se ke slově SLOUP A VÍTR.
- Kolik slov dokážete složit pouze použitím písmen ve výrazu ENVIRONMENTÁLNÍ MIGRACE? Každé písmeno smíte použít pouze tolikrát, kolikrát se v uvedeném výrazu vyskytuje.

Abeceda

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT5_Abeceda
AUTOR:	Mgr. Bára Paulerová, Mgr. Kristina Zůbková
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	skládání slov
CÍLE:	Žáci si procvičují umění komunikace a spolupráce.
ČASOVÁ DOTACE:	20 minut během vyučovací hodiny
POMŮCKY:	pro každou skupinu tři sady karet Abeceda, nůžky
KLÍČOVÉ POJMY:	práce ve skupinách

POPIS ČINNOSTI:

Žáci pracují ve skupinách. Jejich úkolem je co nejrychleji složit slovo, které vyučující zadá. Zadání neprobíhá přímo, ale opisem (jako v křížovce). Aktivitu můžete do hodiny zařadit na úvod nebo závěr jako možnost opakování učiva.

KROK č. 1

Rozdělte žáky do skupin. Je vhodné, aby v jedné skupině byli čtyři až osm žáků. Každé skupině dejte jednu sadu karet Abeceda a umístěte skupiny ve třídě tak, aby každá skupina stála samostatně kolem jedné lavice, na které budou žáci skládat slova. Pokud to uspořádání třídy neumožňuje, mohou žáci pracovat na podlaze. Skupiny mezi sebou nesmí komunikovat.

Žáci ve skupině mezi sebe rovnoměrně rozdělí karty tak, aby všichni měli stejný nebo alespoň přibližný počet karet.

Úkolem žáků je skládat slova, případně hesla, vy jim ovšem nebudete říkat slova a hesla přímo, ale pouze opisem, jako je to například v křížovkách. Žáci tak musí přijít na správné řešení, a poté slovo či heslo složit z karet na lavici.

KROK č. 2

Po několika slovech zakažte žákům spolu mluvit. Mohou komunikovat, ale nikoli slovy. Ve hře pokračujte. Pokud mají žáci problém s nalezením správného řešení, můžete jim například napovědět počet písmen ve slově.

Pokud aktivitu pojmete jako soutěž, vyhrává ta skupina, která slovo složí jako první a zároveň správně.

DALEKOHLED – pomůcka pozorovatele, například pozorovatele ptáků

ORNITOLOG – vědec, zabývající se studiem ptáků a jejich životem

MIGRACE – cizí slovo pro „stěhování“

LABUŤ – velký bílý pták s krátkým zobákem a dlouhým krkem

RORÝS OBECNÝ – pták, který spí za letu

RYBÁK DLOUHOOCASÝ – pták, který cestuje mezi Arktidou a Antarktidou

OREL MOŘSKÝ – pták s největším rozpětím křídel, které můžete sledovat na území České republiky

BLBOUN NEJAPNÝ – vyhynulý nelétavý pták z ostrova Mauricius s přezdívkou dodo

ENVIRONMENTÁLNÍ MIGRACE – stěhování lidí z důvodů nepříznivého životního prostředí nebo přírodní katastrofy

Samozřejmě můžete volit libovolné termíny a hesla, která chcete se žáky procvičit. Námi uvedený seznam slov pak berte pouze jako ukázkový.

Saša

NÁZEV MATERIÁLU:	MT6_Saša
AUTOR:	Mgr. Kristina Zůbková
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	přirázování obrázků, práce ve skupině
CÍLE:	Žáci se naučí nepodléhat předsudkům ve vztahu k jiným etnikům a zbaví se genderových stereotypů.
ČASOVÁ DOTACE:	1 vyučovací hodina (1 x 45 minut)
POMŮCKY:	elektropanel, karty Náboženství, elektrokarta Náboženství, Karty Saša, PR_Náboženství Mimo obsah balíčku: psací potřeby, poznámkový blok
KLÍČOVÉ POJMY:	důvody a příčiny stěhování, migrace

KROK č. 1

Rozdělte žáky do 5 skupin a každé skupině dejte jednu sadu karet Náboženství. Úkolem žáků je poskládat karty tak, jak k sobě pojmy z jednotlivých náboženství patří. Mají dát k nápisu Křesťanství všechno, co patří ke křesťanství, a podobně. Na vhodné místo ve třídě umístěte elektropanel s kartou Náboženství, který bude sloužit jako kontrolní stanoviště. Umístěte panel tak, aby na kartu nebylo vidět ze třídy, dejte ho například kartou ke zdi. Žáci tak nebudou moci „opisovat“ správné výsledky od ostatních skupin. Pokud žáci nebudou vědět, pod které náboženství určitý výraz zařadit, mohou dojít k elektropanelu a zjistit, kam daný pojem patří. Předem stanovte pravidla, podle kterých mohou žáci chodit ke kontrolnímu panelu, aby se tam netvořily hloučky nebo tlačence. Vhodným příkladem pravidel je:

- že z každého družstva může být u panelu pouze jeden žák
- u panelu může pracovat pouze jeden žák
- se žákem u panelu nesmí ostatní žáci komunikovat
- jeden žák může u panelu ověřit pouze jednu dvojici
- žák může jít k panelu vícekrát, pouze pokud se vystřídali všichni žáci v jeho skupině.

Dejte žákům čas na vypracování a pak společně projděte správné odpovědi.

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI:

Křesťanství	Judaismus	Islám	Hinduismus	Buddhismus
Bible	Tóra	Korán	Védy	Sútry (Buddhova kázání)
Kostel	Synagoga	Mešita	Chrám	Klášteří pagody
Velikonoce	Chanuka	Íd-al-fitr	Díválí	Vesak
Kněz	Rabín	Imám	Bráhman	Tibetský mnich
Vatikán	Zed' nářků	Mekka	Ganga	Lhasa (Tibet)

Prezentace PR_Náboženství obsahuje krátké vysvětlení pojmů užitých v této aktivitě. Seznamte žáky více s těmito výrazy a promítněte jim prezentaci.

KROK č. 2

Žáci stále pracují v pěti skupinách jako v předešlé aktivitě a mají seřazené pojmy dle náboženství.

Každé skupině dejte jednu kartu Saša. Žáci přiřadí kartu spolužáka k náboženství, o němž si myslí, že ho Saša vyznává. Karet Saša je pět, všechny se jmenují Saša, ale každá pojednává o někom jiném. Žáci ovšem nevědí, že má každý „jiného“ Sašu. Na kartách není ani jasné, zda je Saša chlapec nebo dívka. Pro úkol je důležité, aby mezi sebou nemohli komunikovat jednotlivé skupiny a informace o různosti Sašů zůstala pro žáky utajena.

Striktně upozorněte žáky, že více informací nedostanou a musí si během plnění úkolů poradit pouze s poskytnutými údaji.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Poté dejte žákům čas, aby mohli vypracovat následující úkoly. Na snímku č. 15 jsou úkoly heslovitě napsány.

- Saša bude slavit 14. narozeniny. Jaký dárek koupíte?
- Do jakého zájmového kroužku se má Saša přihlásit? Nabídněte dva vhodné kroužky.
- O jakém sportu si myslíte, že je pro Sašu vhodný?
- Saša chce hrát na hudební nástroj, jaký doporučíte?
- Co bude Saša dělat za 5, 10, 30 let?
- Jakým směrem bude Saša směřovat svůj život? Co Sašu čeká?
- Čím se bude živit, a jak bude trávit svůj volný čas?
- Chcete se Sašou kamarádit?
- Saša potřebuje půjčit pastelky. Půjčíte je?

Jednotlivé odpovědi si společně projděte a věnujte se žáky pozornost tomu, zda jejich myšlení bylo ovlivněno nějakým předsudkem. Liší se nějak zásadně odpovědi skupin? Proč? Do jaké míry byl pohled na Sašu ovlivněn náboženstvím nebo pohlavím? Viděli budoucnost Saši žáci různých skupin různě? Nebo všem dopřáli budoucnost podle jejich představ. Čím mohlo být jejich myšlení ovlivněno?